

SITOWISE

Sitowise Oy

Kankaanpään Marjakylän aurinkovoimahankkeen arkeologinen inventointi 2024

Neoen Renewables Finland Oy

20.11.2024

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	1
Perustiedot	1
Kartat (lähtöaineisto)	3
1 Johdanto	6
2 Arkeologinen inventointi	7
2.1 Esityöt	7
2.2 Kenttätyöt	8
3 Yhteenveto	8
4 Lähteet	9
5 Kartta (inventointi)	10

20.11.2024

Tiivistelmä

Sitowise Oy suoritti elokuussa 2024 arkeologisen yleisinventoinnin Marjakylän aurinkovoimahankkeen suunnittelualueella Kankaanpäässä, jotta alueella mahdollisesti olevat esihistoriallisen ja historiallisen ajan muinaisjäännökset voitaisiin huomioida hankkeen suunnittelussa. Puiston rakentamista suunnittelee Neoen Renewables Finland Oy. Hankealue on kooltaan noin 100 ha ja se on pääosin maa- ja metsätalousaluetta. Työn suoritti arkeologi, FM Tiina Vasko. Tämä raportti pohjautuu alkuperäiseen tutkimusraporttiin ja sen dokumentointiaineistoon (Vasko, 2024).

Perustiedot

Alue: Kankaanpään kaupunki
Kohde: Marjakylä
Tutkimus: Yleisinventointi
Organisaatio: Sitowise Oy
Tilaaaja: Neoen Renewables Finland Oy
Inventoija: FM (arkeologi) Tiina Vasko
Kenttätöaika: 7.–8.8.2024

Aikaisemmat tutkimukset lähialueilla:
Inventointi Honkajoki. Jouko Rätty, Satakunnan museo 1983–84.
Kaavainventointi Honkajoella. Hanna-Leena Pellinen, Satakunnan Museo 2005.
Marjakeitaan tuulivoimapuistohankkeen arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan arkeologiapalvelu 2021.

Peruskartat: 1233 05, 1233 06, 1233 08, 1233 09

Alkuperäisen tutkimusraportin ja dokumentointiaineiston arkistointipaikka: Sitowise Oy

20.11.2024

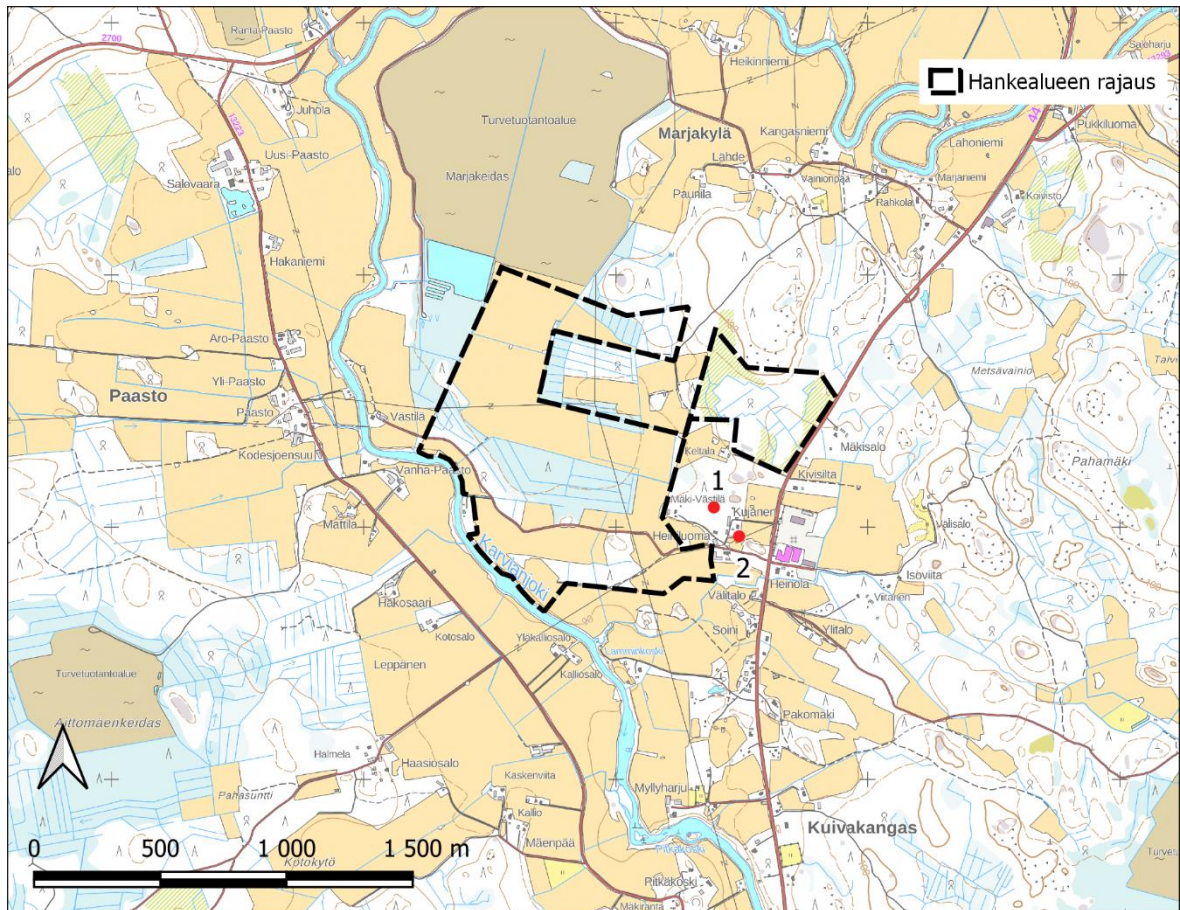

Kuva 1. Kankaanpää Marjakylä. Pohjakartta: Maanmittauslaitoksen avoin aineisto 2024.

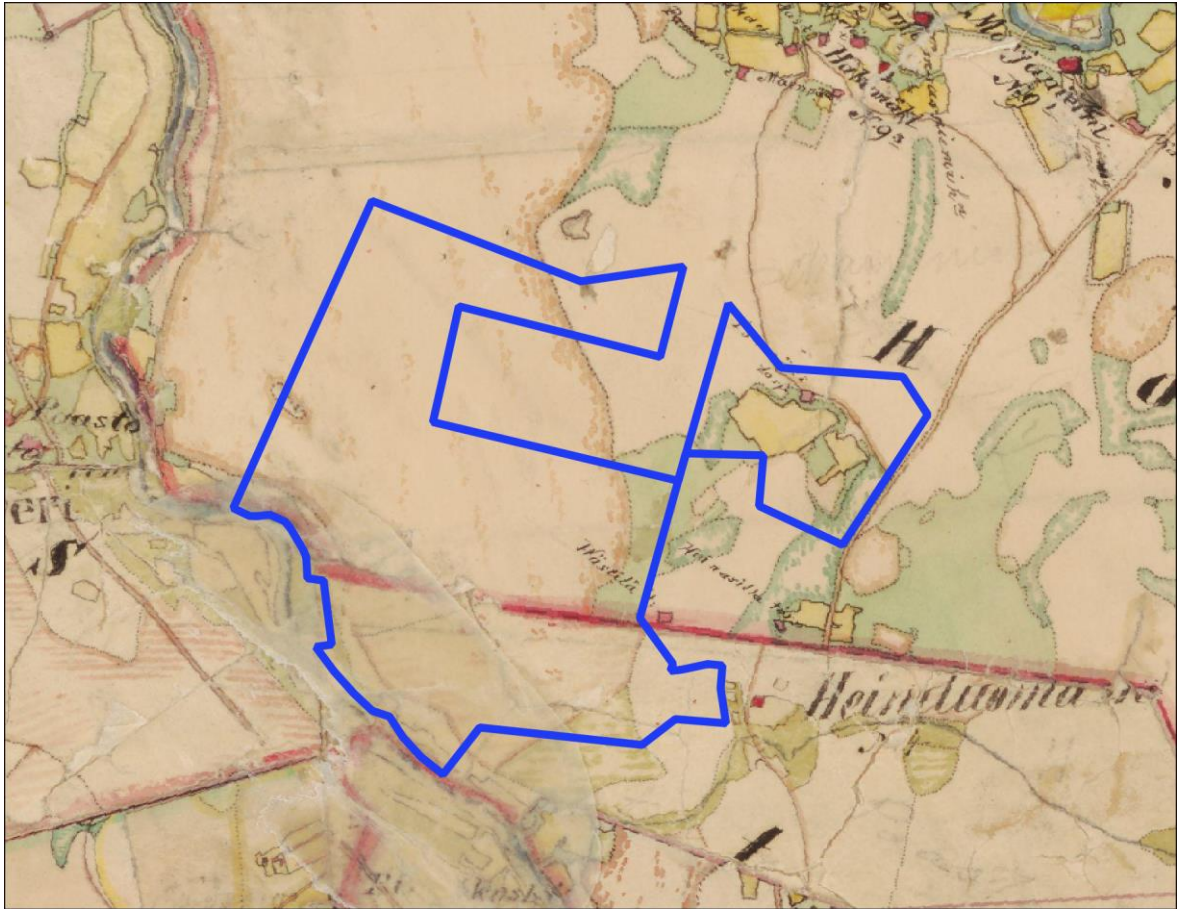
20.11.2024

Kartat (lähtöaineisto)

Kuva 2. Kankaanpää Marjakylä. Aurinkovoimahankkeen suunnittelualue. Punaisilla palloilla merkitty lähimmät aiemmin tunnetut kohteet: (Keltala (1) ja Jaakkola (2). Kartta: Maanmittauslaitoksen avoin aineisto 2024.

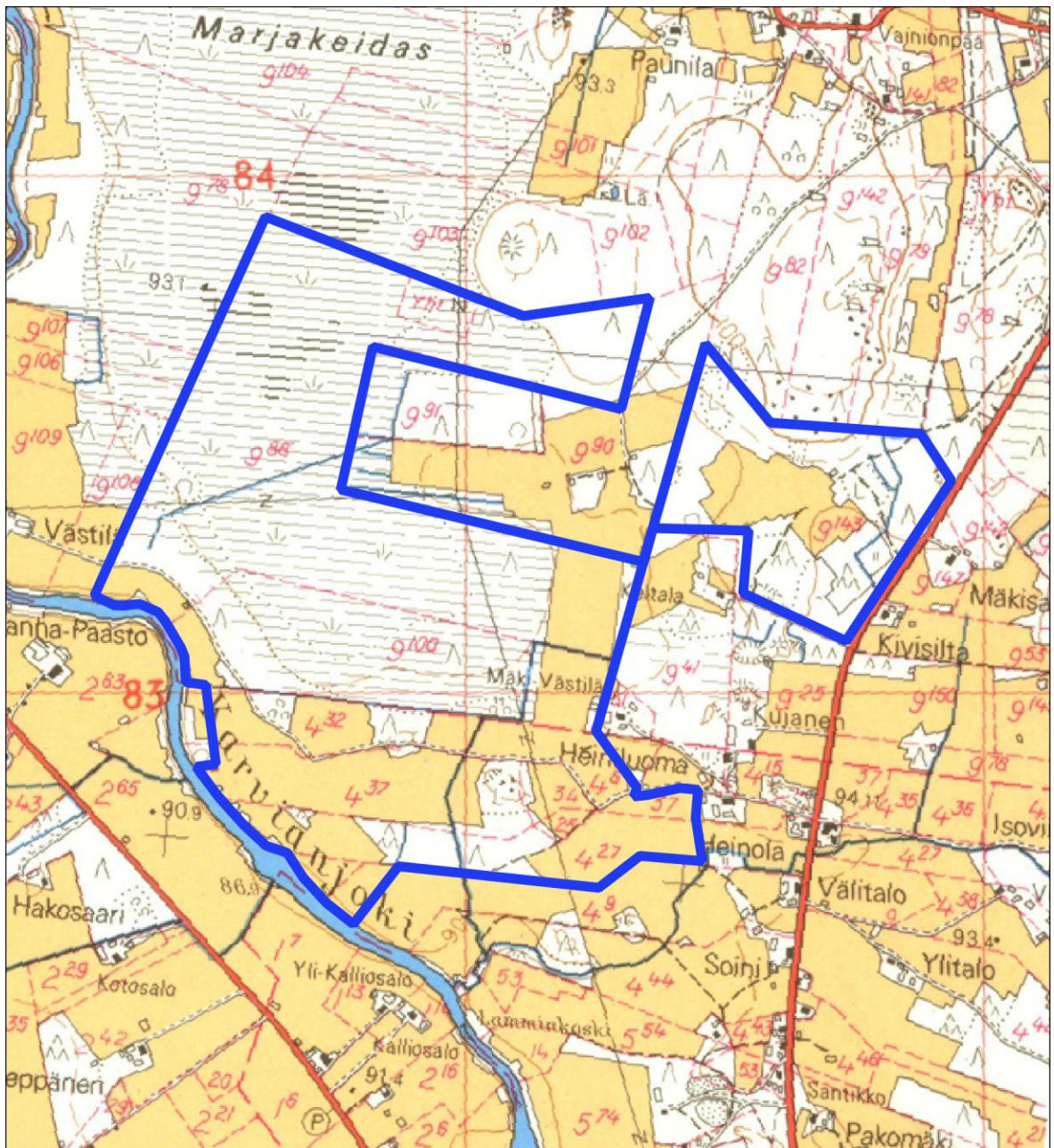
20.11.2024

Kuva 3. Kankaanpää Marjakylä. Aurinkovoimapuiston suunnittelualue pitäjänkartalla (v. 1847, 1928). Isomäki-niminen torppa näkyy vielä alueella. Kartta: Kansallisarkisto.

20.11.2024

Kuva 4. Kankaanpää Marjakylä. Suunnittelualue vuoden 1971 peruskartalla. Kartta: Maanmittauslaitos.

20.11.2024

1 Johdanto

Neoen Renewables Finland Oy suunnittelee aurinkovoimahankkeen rakentamista Kankaanpään Marjakylään. Suunnittelualueen laajuus on noin 100 ha. Arkeologisen inventoinnin tarkoituksena oli selvittää, onko alueella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muuta arkeologista kulttuuriperintöä. Työn suoritti elokuussa 2024 Sitowise Oy/Tiina Vasko.

Suunniteltu aurinkovoimahanke sijaitsee Kankaanpäässä, entisellä Honkajoella, noin 3 kilometriä Honkajoen kirkolta lounaaseen, Hongon ja Paaston kylien alueilla. Aurinkovoimahankkeen alue on turvetuotantoalueen eteläpäässä pääosin peltoa, muilta osin metsää. Siihen ei sisälly asutusta. Lähimmät kiinteät muinaisjäännökset ovat alueen eteläosan itäpuolella, reilun 100 m päässä alueen rajasta oleva siltaporras, Jaakkolan tilan päärakennuksen ja kalliomäen välisen peltoalueen reunassa (Jaakkola 99010022) ja kaksi ajoittamatonta rökkiötä kalliolla kohteessa Keltala (99010023).

Lähimmät kiinteät muinaisjäännökset suunnittelualueen lähiympäristössä ovat vuosien 1983–84 inventoinnissa löytynyt kivikautinen asuinpaikka Mattila (99010008) Siikaistentien pohjoispuolella pellon pohjoisreunalla, hiekkaisella rinteellä. Löydöt paikalta ovat tasataltta ja kvartsia. Tästä noin kilometrin päässä kaakossa on vuoden 2005 inventoinnissa kirjattu löytöpaikka Laineenniemi (1000004711). Pellon pohjoislaidalta löytyi kvartsi (KM 35321). Uudempi kohde on vuoden 2021 inventoinnissa havaittu Rakennuskangas 2 (1000048085), Isojoentien ja Lettokeitaan välisellä kankaalla sijaitseva, halkaisijaltaan noin 20 metrinen tervahauta.

20.11.2024

Kuva 5. Aurinkovoimahankkeen suunnittelualueen eteläreunan peltoalueita Piitanmaantieltä. Etelästä.

2 Arkeologinen inventointi

2.1 Esityöt

Inventoinnin valmistelutöiden aikana suunnittelualueen muinaisjäännöspotentiaalia arvioitiin Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä ja karttamateriaalista saatujen tietojen perusteella. Rekisteristä selvitettiin onko alueella tai sen läheisyydessä tehty aikaisemmin arkeologisia tutkimuksia. Aurinkovoimahankkeen alueelta tiedossa ei ole alueella aiemmin tehtyjä arkeologisia inventointeja tai muitakaan tutkimuksia. Entisen Honkajoen kunnan alueella tehtiin arkeologinen inventointi vuosina 1983–1984 (Jouko Rätty, Museovirasto). Honkajoen keskusta liepeineen inventointiin vuonna 2005 (Hanna-Maria Pellinen, Satakunnan Museo). Esitöiden aikana käytiin läpi myös Maanmittauslaitoksen rinnevarjosteaineisto (5p) arkeologisesti mielenkiintoisten maastonmuotojen, kuten tervahautojen ja hiilimiilujen, havaitsemiseksi.

Inventoinnin valmisteluvaiheessa etsittiin myös alueelta saatavilla olevat historialliset kartat. Kartta-aineistoa oli saatavilla 1700-luvun isojakokartoista 1900-luvun painettuihin karttoihin Kansallisarkiston ja Maanmittauslaitoksen arkistoista. Maanmittauslaitoksen Vanhat kartat-sivustolta ladattiin 1900-luvun peruskarttalehdet.

20.11.2024

Rinnevarjosteesta havaittiin tervahauta Pohjanmaantien ja Honkolaistentien risteyksessä. Lisäksi vanhojen karttojen tarkastelussa löytyi Karvianjoen pohjoisrannalla, Siikaistentien varrella sijaitseva Pihlajaniemen yksinäistalon tontti. Kyseessä on Honkajoen eteläosaan vuonna 1691 perustettu alueen toinen talo. Vanhin kartta talosta on vuodelta 1729, jolloin se oli jo jaettu kahteen osaan.

Muita karttahavaintoja olivat Marjakeitaalla aurinkovoimala-alueen länsiosassa vuoden 1928 pitäjänkartassa kuvattu Isomäki-niminen torppa. Vielä vuoden 1971 peruskartassa näkyvät torpan kaksi peltoa ja autio rakennus sekä sinne johtavat ajourat. Kyseessä on myöhäinen 1800-luvun kuluessa syntynyt torppa, kuten myös Siikaistentien varressa, Linjamäen tienoilla, on vuoden 1928 kartassa nimetön torppa. Molemmat ovat joitakin vuosikymmeniä sitten jo hävinneet.

2.2 Kenttätyöt

Maastossa tehtiin silmämääräistä havainnointia ja potentiaaliselta vaikuttaviin maastonkohtiin oli valmius tehdä lapiolla koepistoja. Alueella sijainneita piirteettömiä ja/tai kosteapohjaisia metsäalueita katsastettiin metsäteiltä ja poluilta käsin.

Maastossa tarkastettiin myös joitakin Maanmittauslaitoksen rinnevarjosteaineistosta havaittuja ilmiöitä. Useimmiten kyse oli joko luontaisista kuopanteista tai vanhoista hiekanottokuopista.

Esitöissä tuli ilmi siis kaksi kadonnutta torppaa. Alueen länsiosassa on vuoden 1928 pitäjänkartan mukaan sijainnut Isomäki-niminen torppa. Vielä vuoden 1971 peruskartassa näkyvät kaksi peltoa ja autio rakennus sekä tontille johtavat ajourat. Pelloista muistuttavat nykykartalla vielä niiden ojitukset. Torppaa ei enää ole, vaan alue on metsitetty. Myös Siikaistentien varressa, Linjamäen tienoilla, on vuoden 1928 pitäjänkartassa näkynyt torppa jo kadonnut. Se on voinut hävitä esim. maantien leventämisen yhteydessä. Peltoalueilla havainto-olosuhteet olivat olemattomat; ne olivat joko kasvulla tai sitten niiden pinta oli kääntämättä.

3 Yhteenveto

Marjakylän aurinkovoimapuiston suunnittelualueella Kankaanpäässä suoritettiin arkeologinen yleisinventointi, jotta alueella mahdollisesti olevat esihistoriallisen ja historiallisen ajan muinaisjäännökset voitaisiin huomioida hankkeen suunnittelussa. Puiston alueelta ei tunnettu aiempia muinaisjäännöksiä. Hankealueelta ei löytynyt huomioitavia kohteita.

20.11.2024

4 Lähteet

Kirjallisuus

Vappula, Jorma 1999. Ikaalisten entisen emäpitäjän historia II. 1641-1721. Vammala.

Arkistolähteet

Inventointi Honkajoki. Jouko Rätty, Satakunnan museo 1983-84.

Kaavainventointi Honkajoella. Hanna-Leena Pellinen, Satakunnan Museo 2005.

Marjakeitaan tuulivoimapuistohankkeen arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan arkeologiapalvelu 2021.

Vasko, T. 2024: Kankaanpään Marjakylän aurinkovoimahankkeen ja voimajohtojen arkeologinen inventointi 2024. Sitowise Oy.

Internet

Arkistolaitoksen ylläpitämä Digitaaliarkisto (<http://astia.narc.fi/uusiastia/>)

Museoviraston ylläpitämä Kulttuuriympäristö –rekisteriportaali (<http://www.kyppi.fi>)

Kansallisarkisto

Maanmittaushallituksen uudistusarkisto

A14:2/1 Honko; N:o 7 Pihlajaniemi, kartta selityksineen (1729-1729). D. Ekman.

A14:2/13-15 Honko; N:o 3 Honko, N:o 6 Uusihonko, N:o 7 Bergbacka ja N:o 8 Tuomi (C.D.B.A), isojaon kartta ja jakoselitys (1796-1801). P. Wirzelius.

Pitäjäntasku

1233 05+04

1233 08+11+07 v. 1928

1233 09+06

Peruskartat

1233 05 v. 1971

1233 06 v. 1971

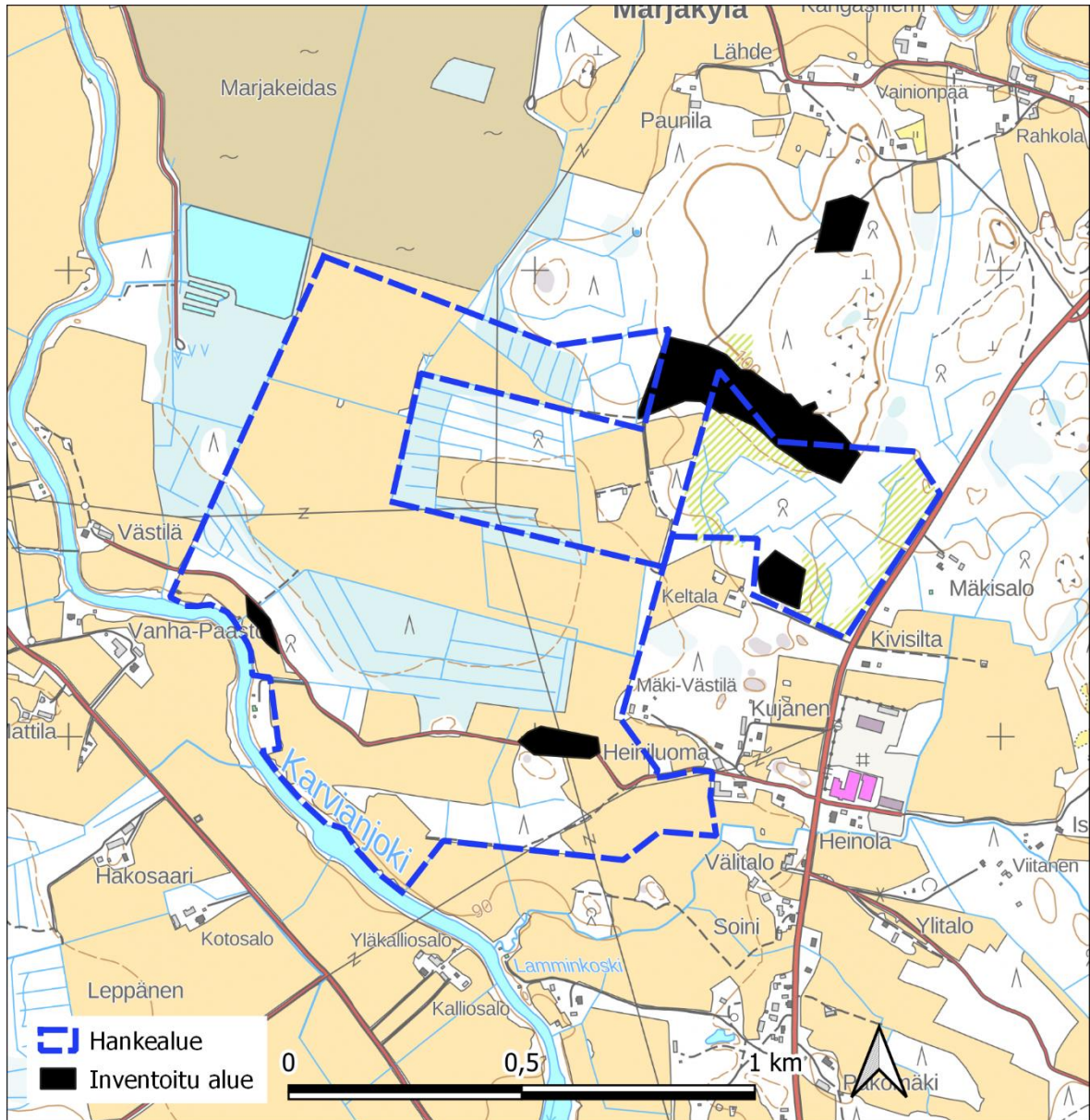
1233 08 v. 1971

1233 09 v. 1971

20.11.2024

5 Kartta (inventointi)

Kuva 6. Marjakylän aurinkovoiman hankealue. Inventoidut alueet on merkitty karttaan mustalla.